

ПРИПРЕМА ДЕЦЕ ЗА ПОЛАЗАК У ШКОЛУ

Само што је најбоље за децу је доста добро

Живимо у времену таквих промена у којима ниједна делатност није сасвим сигурна како ће изгледати за десетак година – па ни образовање. Свакодневне промене намећу бројни фактори и интензитет развоја. Тако је, примера ради, наше основно школство, са мање или више озбиљних захвата од 1945. године до данас, поправљано, дотеривано, усаглашавано 9 пута, а потпуно реформисавано 3 пута (укључујући и 2003). Но ипак бисмо добрим психолошким анализама могли претпоставити и замислити како би могла да изгледа спољашња физиономија па (донекле) и унутрашња организација основне школе.

Приликом уписа деце у школу, уочено је да се она међусобно знатно разликују и по предзнањима и по способностима. Те разлике често условљавају њихов успех на почетку школовања, а то се може негативно одразити и у каснијем периоду. Зато треба обратити посебну пажњу на припремање деце за полазак у школу. То је процес који по правилу дуго траје и у коме дете треба максимално заинтересовати и мотивисати да би његов полазак у школу био радостан и одушевљавајући. Детету треба, пре свега указати на задовољство у заједничком учењу, игри и дружењу, и на све што га очекује у школи. Уз то треба истовремено будити и изграђивати поверење и наклоност према школи и новом учитељу.

У том припремању детета најинтензивније учествују: **породица** као темељ и основна ћелија друштва, у којој је дете рођено и живи и **предшколске установе** које имају специфичну улогу – полазећи од њене основне намене да организује заједнички живот, боравак детета у колективу, пре него крене у школу. То заједно представља систематску и сврсисходну припрему детета за полазак у школу.

Уколико дете буде добро припремљено његове шансе за успех у школовању и каснијим фазама живота и рада су знатно веће него ако укључивање у школски живот и рад буде праћено ограничењем и тешкоћама. Познато је да са већим предзнањем долазе деца која су прошла кроз програм припремања за полазак у школу. Бројна истраживања говоре о томе да ова деца показују већу спремност приликом поласка у школу, брже се укључују у разредни колектив, лакше прихватају школске обавезе, брже се уклапају у режим рада школе, самосталнија су, иницијативнија, слободнија, имају боље формиране радне, културне и хигијенске навике и имају развијенију способност у свим видовима изражавања (вербалним ликовним, моторним и др.), а показују и више предзнања из свих области, па самим тим и брже усвајају нова знања.

2. Припрема деце за полазак у школу

Када се говори о припреми деце треба имати на уму да је то процес који дуго траје и у коме дете треба ваљано заинтересовати и мотивисати како би пошло са радошћу.

Детету треба указати на задовољство у заједничком учењу, игри и дружењу, и све остало што га очекује у школи, али истовремено пробудити поверење и наклоност према школи у будућем учењу.

Уколико буде добро припремљено, шансе за успех у школовању и у свим обавезама живота и рада су много веће, него ако је у почетку праћено бројним тешкоћама.

3. Припрема се дефинише различито, и то:

- од рођења до поласка у школу
- интензивна припрема од 5 – 7 године живота
- педагошко-психолошка припрема од уписа до поласка у школу (април-септембар)

Припрема подразумева:

- добро развијено и издржљиво дете
- заинтересовано и способно да учи
- са изграђеним мотивима и вољно-карактерним особинама потребним за укључење у школску заједницу, као и:
- познавање садржаја који представљају кичму наставног програма у 1. разреду
- опште знање, кључни појмови у природи и друштву, координација ока и руке, разликовање боја, разликовање облика и количине предмета и др.

4. Зрелост – готовост детета за школу

Нема јасне дефиниције ни поузданих критеријума.

Ипак, то је степен општег развоја личности који омогућава детету да учествује у систематском процесу васпитања и образовања и успешно усвајање садржаја као целовитог система особина и квалитета које дете треба да стекне у току свог физичког, умног и естетског развоја.

Зрелост – биолошка (раст и развој)

Готовост – психофизички развој.

Често има разлике па је правило: да зрелост ставља - дете, а готовост - школу у први план.

5. Основни услови за прихватање школе

Физичка и моторичка зрелост
(одређени календарски узраст, телесна и моторичка развијеност)

Интелектуална зрелост
(овладаност гласовном структуром правилног говора, комуницира у интеракцији са другима)

Социјална зрелост
(релативна самосталност у задовољењу потреба и оспособљеност за живот у друштву)

Емоционална зрелост
(стабилност и контрола емоција)

Мотивација за учење
(интересовање и радозналост за школско учење)

Искуство
(реалност информација о режиму и захтевима школе)

6. Физичка и моторичка зрелост

- са навршених 6 година сматра се зрелим а то је:
- ниво општег телесног развоја (да је: здраво, издржљиво, отпорно – са потребном висином и тежином)
- ниво зрелости физиолошког система (развијена моторика и спретност за кретање, седење, стајање – добар вид и слух)
- ниво развијености покрета – посебно fine моторике (за писање, цртање, сечење и др.)

Незрелост доводи до:

- умањене и нестабилне радне способности
- брзог замарања
- тежег прилагођавања условима наставе

7. Интелектуална зрелост – готовост

- развијена способност – перцептивне способности (разлика међу сличним сликама – једноставно-сложено)
- сразмерно течно именовање, распознавање, разликовање, упоређивање и описивање предмета и појава из непосредне околине
- способност да се репродукује запамћено
- повећани интерес за ствари, појаве и збивања око себе (прерада сензација добијених чулима)
- способност за усредсређивање – концентрисање (задржавање пажње без замора)
- разликовање боја, величине, дебљине и др.
- обавља логичко-математичке операције (серијација, класификација, конзервација)
- разликовање леве и десне стране
- да поседује елементарне математичке појмове

9. – да броји елементе у скупу и означава адекватно бројеве
- да може разврстати логичке блокове (боја, облик, величина и дебљина)
  - да наведе разлоге по чему се разликују (птице, дрво, стакло, пас // жива-нежива природа)
  - црта куће, дрво, људску фигуру – препознавање
  - оријентише се у времену (дан-ноћ, јутро-подне, поподне, сада, пре, после)
  - уочава и јединствене везе и односе и појаве као и узрочно-последичне везе
  - да предвиђа резултате практичног деловања
  - решава проблемску ситуацију
  - предвиђа и испробава своје идеје
  - учествује у комуникацији и интеракцији (прелазак са опажаја и представа на појмове)

10. Недовољна зрелост детета огледа се:

- да све схвата необавезном игром
- инфантилно је и несамостално
- има слабу концентрацију пажње
- несналажљивост и некомуникативност
- тражи сталну помоћ
- захтеве не схвата као обавезе
- говорне способности су му ограничене
- оскудан речник
- тешко уочава својства предмета
- неразвијена воља, памћење и самоконтрола
- плашљивост и инхибираност
- смањена радна способност
- застој у моторици
- слаб успех који се протеже и 3-4 године

11. Рад у школи захтева:

- понашање по одређеним правилима
- несуклобљавање са друговима
- разумевање и поступање по свим упутствима које даје учитељ
- пажљивост и мирноћу по неколико сати
- задаци се схватају као дужности и обавезе па иако су супротне жељама ученика
- послушност и учење као нову и тешку активност

Прилагођавање је веома тешко па зато прелазак мора да тече неприметно-природно – лако и флексибилно, што подразумева: постепено увођење нових захтева и дисциплинских правила